

Etelä-Savon ELY-keskus
Jääkärinkatu 14
50100 Mikkeli

Etelä-Savon ELY-keskuksen kuuleminen hallintovaliokunnassa
11.5.2021

Suomen Eduskunta
Hallintovaliokunta

Asia:

Hallituksen esitys 47/2021 vp eduskunnalle laeiksi alueiden kehittämisestä ja Euroopan unionin alue- ja rakennepolitiikan toimeenpanosta sekä alueiden kehittämisen ja Euroopan unionin alue- ja rakennepolitiikan hankkeiden rahoittamisesta.

Alue- ja rakennepolitiikan ohjelmavalmistelu toteutunut vuorovaikutteisesti

Ohjelman sisältö ja keskeinen lainsäädäntö on valmisteltu hyvässä vuorovaikutuksessa eri ministeriöiden, järjestöjen, sidosryhmien ja alueiden kanssa. Alueiden kehittämislaki, Euroopan unionin alue- ja rakennepolitiikan toimeenpanolaki ja rahoituslaki muodostavat selkeän kokonaisuuden, joka luo vahvan pohjan alue- ja rakennepolitiikan toteuttamiselle Suomessa. Kokonaisuudessa on huomioitu hyvin edellisten rahoituskausien kokemukset, hallinnon keventämisen vaatimukset sekä lainsäädännön selkeys. Alue- ja rakennepolitiikan kokonaisuus on alueille tärkeä ja lähes ainoita kehittämisen rahoitusinstrumentteja, joita voidaan suunnata alueen tarpeita vastaavasti.

Lainsäädäntö tukee hyvin tulevan rakennerahasto-ohjelman keskeisen sisällön - kestävä kasvun, kilpailukyvyyn, työllisyyden, vihreän siirtymän ja digitalisaation - vaikuttavaa toteuttamista. Kaikilla ohjelmakausilla on tullut tarpeita säädösmuutoksille, joille syntyy perusteita pitkän ohjelmakauden aikana tapahtuvan toimintaympäristön muutoksen vuoksi. Lainsäädännössä on syytä varautua joustavuuteen, jotta ohjelmamuutokset ja välitarkastelujen aiheuttamat muutokset pystytään toimeenpanemaan vaikuttavasti.

Toimivalta

Toimivaltakysymys maakunnan liittojen ja ELY-keskusten välillä varsinkin osaamisen kehittämisen hankkeissa sekä ympäristö- ja liikennehankkeissa on osin epäselvä. Toimivallan epäselvyys johtaa asiakasohjauksen ongelmiin ja rahoittajien osaamisresurssien hyödyntämisen vaikeutumiseen sekä rahoituksen vaikuttavuuden heikkenemiseen. Toimivaltakysymyksissä tulisi korostaa alue- ja rakennepolitiikan resurssien ja rahoituksen vaikuttavuutta elinkeino- ja elinvoimapolitiikan näkökulmasta. Laki elinkeino- liikenne ja ympäristökeskuksista 3§ toteaa, että ELY-keskuksen toimivaltaan kuuluvat mm koulutus, osaaminen ja kulttuuri, liikennejärjestelmän toimivuus, liikenneturvallisuus, tie- ja liikenneolot, maanteiden pito sekä julkisen liikenteen järjestäminen; sekä ympäristönsuojelu, alueiden käyttö, rakentamisen ohjaus, kulttuuriympäristön hoito, luonnon monimuotoisuuden suojelu ja kestävä käyttö sekä vesivarojen käyttö ja hoito. Tätä tulisi noudattaa myös rakennerahastohallinnon osalta, ettei edellä mainittujen alojen kehittämishankkeissa syntyisi epäselvyyttä rahoittavasta viranomaisesta.

Maakunnan yhteistyöryhmän (MYR) sihteeristön laajennettu rooli voi muodostaa hidasteita maaseutuohjelman ja kansallisen rahoituksen toteuttamiseen ja vaikuttavuuteen. Toimeenpanoasetuksen 12§ ehdotetaan, että maakunnan yhteistyöryhmän sihteeristö käsitelisi valmisteluvaiheessa myös

kansallisista ohjelmista, meri- ja kalatalousrahastosta sekä maaseuturahastosta rahoitettavia hankkeita. Tämä voi luoda tarpeetonta ja osin päällekkäistäkin käsittelyä hankkeille ja hidastaa ohjelmien käynnistymistä ja sitä kautta vaikuttavuutta. Koordinaation kannalta olisi mielekkäämpää käsitellä sihteeristössä eri ohjelmien hakumenettelyjä ja sisältöjä ja saattaa sille tiedoksi eri rahastojen hankepäätökset. Välittävän toimielimen ratkaisuvalltaa voisi teemahauissa jopa laajentaa.

Siirtymä uuteen ohjelmaan

Yleisasetuksen mukaisesti uuden rakennerahasto-ohjelman tukikelpoisuus alkaa 1.1.2021. Rahoituslaissa on syytä huomioida yritysten jo vireille tulleet ja aloitetut hankkeet, joihin ei riitä nykyisen kauden myöntövaltuudet. Nämä yrityshankkeet tulisi pystyä siirtämään uudelle rakennerahastokaudelle EU:n yleisasetuksen mukaisesti. Rahoituslain mukaan tukikelpoisuus alkaa vasta, kun hakemus jätetään EURA järjestelmään, eli aikaisintaan 1.9.2021. Vaarana on, että nykyisen ohjelmakauden aikana TUKI2014 järjestelmään jätetyt ja jo aloitetut yritysten investointi- ja kehittämishankkeet muuttuvat rahoituskelvottomiksi uudella ohjelmakaudella. Näin Suomi voi menettää merkittävän yritysten kasvupotentiaalin aikana, jolloin kasvumarkkinat jaetaan uudelleen kansantalouksien toipuesssa koronasta. (Lakiluonnos 38§, 50§-52§ sekä tukikelpoisuusasetusluonnos 4§)

Etelä-Savon ELY-keskus

Yksikön päällikkö

Kalevi Pölönen